

Коцаба В. Ю., аспірант кафедри економіки і підприємництва
Штерма Т. В. к.е.н, доц., завідувач кафедри економіки і підприємництва
ПВНЗ «Буковинський університет»
м.Чернівці

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОМУ РЕГІОНІ

***Анотація:** Висвітлено основні проблеми розвитку туристичного бізнесу в західному регіоні України, досліджено та оцінено туристичну привабливість даного регіону та сформовано особливості ведення туристичної діяльності західному регіоні України.*

Сьогодні, завдяки підписанню Угоди про Асоціацію та поглибленню євроінтеграційних процесів в Україні, зростає зацікавлення туристичною сферою в нашій державі, особливо в західному регіоні.

Туризм є вагомим джерелом утворення робочих місць. Це одна з небагатьох галузей економіки, де залучення нових технологій не приводить до скорочення працюючого персоналу.

Туристична діяльність в Україні має певні особливості, які пов'язані з характером праці в цій індустрії. Туризм як сфера економічної діяльності, з одного боку, визначається попитом і споживанням відвідувачів, а з іншого боку - належить до товарів і послуг, які виробляються з метою задоволення цього попиту.

Можна виділити широкий спектр видів економічної діяльності, які належать до туристичної сфери, а саме міжнародне і внутрішнє транспортне сполучення, розміщення, громадське харчування, розваги, а також послуги туристичних компаній. Ринок туристичних послуг розвивається доволі динамічно, оскільки конкуренція вимагає від підприємців постійної динаміки, винахідливості та врахування інтересів споживачів..

***Summary:** The basic problems of development of tourism in the western region of Ukraine, studied and evaluated the attractiveness of the region and formed the features of tourism activities western Ukraine.*

Today, thanks to the Association Agreement and the deepening of integration processes in Ukraine, the growing interest in tourism sector in our country, especially in the western region.

Tourism is an important source of job creation. This is one of the few economic sectors where attracting new technology does not lead to a reduction of working staff.

Tourist activity in Ukraine has certain features that are related to the nature of work in this industry. Tourism as a sector of economic activity, on the one hand, determined by supply and consumption of visitors, on the other hand - relates to goods and services that are produced to meet this demand.

You can select a wide range of economic activities that belong to the tourism industry, such as international and domestic transportation, accommodation, catering, entertainment and travel services company. Tourism market is developing quite dynamically since the competition requires constant business dynamics, ingenuity and consideration of the interests of consumers.

Постановка проблеми. Сьогодні, завдяки підписанню Угоди про Асоціацію та поглибленню євроінтеграційних процесів в Україні, зростає зацікавлення туристичною сферою в нашій державі, особливо в західному регіоні.

Туризм є вагомим джерелом утворення робочих місць. Це одна з небагатьох галузей економіки, де залучення нових технологій не приводить до скорочення працюючого персоналу[4, с. 167].

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає в пошуку найбільш економічно вигідної моделі ведення туристичного бізнесу в даному регіоні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристична діяльність в Україні має певні особливості, які пов'язані з характером праці в цій індустрії. Туризм як сфера економічної діяльності, з одного боку, визначається попитом і споживанням відвідувачів, а з іншого боку - належить до товарів і послуг, які виробляються з метою задоволення цього попиту. Можна виділити широкий спектр видів економічної діяльності, які належать до туристичної сфери, а саме міжнародне і внутрішнє транспортне сполучення, розміщення, громадське харчування, розваги, а також послуги туристичних компаній. Ринок туристичних послуг розвивається доволі динамічно, оскільки конкуренція вимагає від підприємців постійної динаміки, винахідливості та врахування інтересів споживачів. Такі тенденції приносять відкриття нових можливостей і унікальних туристичних маршрутів[1, с. 20].

Можна сформулювати дефініцію поняття «туристична привабливість регіону». Вона полягає в наявності туристичних ресурсів, розвинутої матеріально-технічної бази, а також якісної інформації про регіон, які мають відповідати потребам потенційних туристів і забезпечували досягнення бажаного економічного ефекту[3, с. 85].

Туристичний бізнес як складова економічного комплексу України можна охарактеризувати функціями певними характерними рисами та основними напрямками зовнішньої діяльності:

- наявність власного виробництва необхідних роздаткових, інформаційних та пам'ятних туристичних матеріалів;
- створення туристичних послуг та реалізація туристичних продуктів;
- формування туристичних послуг різного рівня складності;
- росту сприяння зростанню національного доходу, зайнятості населення та розвитку місцевої інфраструктури;
- забезпечення нових робочих місць окупність та швидкого окуповування інвестицій;
- засобом ефективності в охороні навколишнього середовища та історично-культурного надбання людства;
- сприяння інтеграційним та глобалізаційним процесам, які відбуваються у світі[9, с. 10].

Можна виділити ряд ознак туристичного бізнесу характерних для західноукраїнського регіону:

- наявність необхідних туристичних ресурсів засобів. Основними серед них є природні, які включають кліматичні клімат, ландшафт, водно-лісові угіддя, а також значний природно-заповідний фонд. Можна виділити також історико-культурні, археологічні, та мистецькі засоби в цьому регіоні.

- існування добре розвинутої туристичної інфраструктури. Йдеться про широку мережу готельних господарств, санаторно-курортних закладів, закладів харчування, а також зручна транспортна система;

- особливе географічне розташування на кордоні з іноземними державами, а саме Білорусь, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, Молдова.

В західній Україні на законодавчому рівні закріплено значну кількість природоохоронних територій. Найвідомішими серед яких, очевидно, будуть Карпатський та Шацький національні природні парки, а також численні заповідники заказники та пам'ятники садово-паркового мистецтва[2].

Багатою на туристичні об'єкти є Волинська область. Тут розміщені численні музеї історичного, краєзнавчого та художнього профілів. До найвідоміших можна віднести: Луцький історико-культурний заповідник, Волинський краєзнавчий, Музей волинської ікони, Волинський художній, Державний історико-культурний заповідник «Володимир», Волинський регіональний музей українського війська і військової техніки, Ковельський краєзнавчий музей та інші.

Дуже перспективним напрямком розвитку у Волинській області є зелений туризм, особливо малих невеликих міст та сел. Традиційно цей напрямок розвивається в Шацькому і Любомльському районах.

Дуже багато міст Волинської області мають історично цінні пам'ятки архітектури, проте вони не приваблюють значну кількість туристів. Це зумовлено рядом факторів, а саме: слабе інформаційне забезпечення, незадовільна інфраструктура (непродумане та непостійне транспортне сполучення, не відремонтовані дороги, недостатня кількість закладів розміщення та харчування з низьким рівнем обслуговування. У містах цієї області погано розвинута сфера розваг[10, с. 62].

Однак окремі заходи, проведені у Волинській області були дуже вдалим туристичним проектами. Зокрема у 2006 році у Луцькому замку відбувся міжнародний фестиваль середньовічної культури «Меч Луцького замку». Там для туристів було забезпечено цілий ряд цікавих заходів: можливість спостерігати за лицарським турніром, штурмами укріплень, змаганнями лучників, виступами танцювальних і музичних колективів. Луцький замок, який добре зберігся є чудовим прикладом оборонних споруд XIV ст. Заклад може стати потенційно популярним об'єктом туристичних інтересів[10, с. 61].

Роль Львівщина займає важливе місце при формуванні туристичної привабливості регіону та займає важливе місце на ринку туристичних послуг.

Дуже важливим аспектом туристичної привабливості Львівщини є так-званий гастрономічний туризм, улюбленим для багатьох різновидів відпочинку є так-званий кавовий туризм. Туристи Львова мають шанс дізнатися нові цікаві факти про свій улюблений напій, його різновиди та способи приготування. Для багатьох львів'ян кава є сакральним напоєм. [6, с. 17].

В Європі простежується тенденція використання колишніх військових об'єктів для туризму. Можна виокремити кілька головних напрямків такої діяльності, починаючи від реставрації завершуючи облаштуванням закладами

обслуговування туристів. В західноукраїнському регіоні проводилися роботи по відновленню та збереженню багатьох історико-архітектурних пам'яток.

Було реставровано мури і каземати Невицького і Хустського замків (Закарпатська область), замок в Старому Селі, палац в Поморянах (Львівська область), замок в Червонгороді, в Теревовлі (Тернопільська область), замок в Острозі, Дубно (Рівенська обл.).

Присвоєно статус пам'ятника історії та архітектури Золочівському, Олеському, Підгорецькому, Жовківському замкам у Львівській області. Такі ж заходи проведено щодо Мукачівського, Ужгородського, Невицького замків у Закарпатській області. Збараський, Вишневецький (Тернопільська обл.), Кам'янець-Подільський (Хмельницька обл.), Хотинський (Чернівецька обл.), Старосільський або Галицький (Івано-Франківська обл.), замок Любарта або Луцький замок (Волинська обл.).

Практично у всіх замках відкривають магазинів сувенірів, книжок, буклетів і супутніх товарів;

Перспективним є організація проведення конференцій, зустрічей, симпозіумів, бізнес- і культурних контактів стінах замків;

Організовується робота військово-історичних товариств та проводяться історичні реконструкції в Кам'янець-Подільському замку та в Уричі.

Цікавим напрямком є проведення фестивалів, турнірів, театральних сцен у старовинних замках регіону[7].

Карпатський регіон є одним найбільш перспективних для розвитку туризму в Україні. Його потенціал та можливості формують привабливі гори, чудова природа, чисте навколишнє середовище, багато культурна та історична спадщина, джерела мінеральних вод.

У карпатському регіоні налічується понад 150 готельних установ, а також більше 200 лікувально-оздоровчих закладів.

Все це, за умови постійного вдосконалення та оновлення, повинно позитивно впливати на економічну ситуацію в регіоні, та зацікавлювати іноземних туристів[4, с. 168].

Чернівецька область – рекреаційно привабливий регіон, що має значні, не до кінця реалізовані можливості щодо розвитку туристичної галузі. Цей регіон є перспективним для розвитку літнього та зимового туризму. Буковина володіє високим природнім потенціалом, чималою кількістю історичних і архітектурних пам'яток. Це ще раз підтверджує правильність вибору туристичної галузі пріоритетним напрямом соціально-економічного розвитку області[5].

Щодо території Івано-Франківської області, її головними функціями є рекреаційні, екологічні, економічні та інформаційні. Вони є визначальними умовами не лише постійного вдосконалення туристичних закладів області та послуг, що надаються ними, а й першопричинами розвитку всього комплексу туристичної інфраструктури і, звичайно, тими факторами, що стимулюють цілорічні туристичні потоки в регіон.

Це ще раз підтверджує важливість всіх різносферних особливостей території в ефективності розвитку сфери закладів розміщення.

Івано-Франківська область характеризується неоднорідним рельєфом і поділена на три частини: рівнинну лісостепову, середнє передгір'я і гірську частину з Карпатами, що займають майже 50% всієї площі області. Відокремлені масиви Чорногори з найвищою точкою України, горою Говерлою, завжди заповнені туристами, які надають перевагу активним видам відпочинку. Особливості рельєфу, всі природні та історико-культурні ресурси стали першопричинами розвитку тут туризму та його інфраструктури на більшій частині території[11, с. 42].

Слід згадати про сільський зелений туризм який найбільш має виступати найперспективнішим напрямком відродження та розвитку українського села.

Згаданий туризм сприяє розвитку малого і середнього бізнесу жителів сільської місцевості, а з іншого боку, дозволяє міським жителям відпочивати у природних умовах. Крім того, він дає змогу розвивати знання щодо української культури і спадщини шляхом безпосередньої участі.

Можна виділити три різновиди сучасного сільського зеленого туризму в Україні:

1) агротуризм - вид сільського зеленого туризму як пізнавального, так і відпочинкового характеру. Він пов'язаний із використанням підсобних домашніх господарств населення. Цей вид мати практично не має обмежень у навантаженні на територію і видах розважального відпочинку;

2) відпочинковий туризм. Базою для його розвитку є житловий фонд у садибах господарів та наявні природні, рекреаційні, історико-архітектурні, культурно-побутові та інші надбання тієї чи іншої місцевості;

3) екотуризм - науково-пізнавальний вид сільського зеленого туризму, характерний для сільських місцевостей і сіл, розташованих у межах територій національних парків, заповідних зон, природних парків. Існують певні обмеження щодо навантажень на територію та види розважального відпочинку[8].

Для західноукраїнського регіону можна виділити ряд проблем котрі стримують процеси розвитку туристичного бізнесу:

- недостатній рівень інформаційної та рекламної підтримки туристичного бізнесу(мале залучення іноземних інвестицій);
- недосконале законодавство(незначна кількість державних програм підтримки туристичного бізнесу);
- недостатній рівень надання туристичних послуг(низький обмін досвідом з іноземними партнерами);
- несприятлива державна політика для розвитку внутрішнього туризму (замість послаблення податкового тиску, зменшення місцевих зборів вводяться нові податки та збільшуються існуючі).

Висновки з проведеного дослідження. На основі проведеного дослідження можна дійти висновків, що попри природню сприятливість, наявність цікавих туристичних об'єктів, туристична інфраструктура в західноукраїнському регіоні потребує подальшого розвитку.

Основним недоліком та завадою на цьому шляху є недосконалість чинної законодавчої бази, щодо ведення туристичної діяльності. Відсутність на рівні

міст та сіл локальних програм розвитку туризму, відсутність ділового партнерства влади, бізнесу і громади також стримують розвиток туризму в містах області.

Зміни в цій сфері мають бути проведені, оскільки розвиток туризму сприятиме поповненню бюджетів, зміцненню економіки та підвищенню рівня туристичної культури населення.

Література:

1. Кравець А.В. Особливості туристичного бізнесу в Україні / А.В.Кравець, Х.Б. Чех // Вісник Львівського інституту економіки і туризму – 2014. – №9. – С. 20-24.
2. Розвиток туризму в Україні[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.marshruty.in.ua/index.php/rozvytok-turyzmu-v-ukraini.php>
3. Кучинська І.В. Місце Львівщини на ринку туристичних послуг України / І.В. Кучинська, М.В. Рібун // Вісник Львівського інституту економіки і туризму – 2014. – №9. – С. 84-92.
4. Кифяк В. Розвиток туризму та його вплив на економічну ситуацію регіону / В. Кифяк, О. Кифяк // Регіональна економіка. – 2001. – №2. – С.167-171.
5. Кифяк В.Ф. Формування регіонального ринку праці в контексті розвитку туристичної галузі Буковини / В.Ф. Кифяк, А.М. Розман // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2012. – Економічні науки. – Вип. IV (48).
6. Безверхня А. Особливості кавового туризму у Львові / Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку туризму». – Частина II. Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2015. – 145 с. – С. 14-17.
7. Бордун О.Ю. Стан та перспективи замкового туризму в контексті стратегічного розвитку туристичної галузі західного регіону України / О.Ю. Бордун, С.В. Білоус // Економіка. Управління. Інновації. – 2010. – №2 (4).
8. Вільчинський А.О. Сільський зелений туризм Тернопільського Придністер'я: стан і перспективи розвитку / А.О. Вільчинський // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 163 частина 1.
9. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу / Л.П. Дядечко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
10. Гаталяк О. Особливості розвитку туризму в містах Волинської області / О. Гаталяк // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2008. – Вип.24. – С.59-63.
11. Штогрин Н. Суспільно-географічні передумови розвитку туристичної галузі Івано-Франківської області / Н. Штогрин // Історія української географії. – 2012. – Випуск 26. – С.40-43.